

Guia d'ús ètic i responsable de la IA en els treballs acadèmics

ESDAPC

Escola Superior de Disseny
i d'Arts Plàstiques de Catalunya

Aquesta **Guia d'ús ètic i responsable de la Intel·ligència Artificial (IA)** té com a objectiu oferir un marc comú de referència per a la integració conscient, crítica i responsable de la IA generativa en l'acció docent, l'aprenentatge i els processos de disseny a l'ESDAPC, en coherència amb els valors d'una institució pública d'educació superior en disseny.

El document s'ha elaborat a partir d'un procés de reflexió institucional, contrast amb marcs i guies d'altres universitats i escoles d'ensenyaments artístics superiors, i amb la **utilització d'eines d'Intel·ligència Artificial generativa com a suport en la recerca, l'organització d'idees i la redacció preliminar de continguts**, sota criteri i supervisió humana en tot moment.

Aquesta decisió és deliberada i coherent amb els principis que defensa la pròpia guia: la IA pot ser una eina valuosa d'assistència intel·lectual quan s'utilitza de manera transparent, contextualitzada i no substitutiva del pensament crític, la presa de decisions ni la responsabilitat professional.

La guia s'adreça al conjunt de la comunitat educativa de l'ESDAPC —professorat, estudiantat i equips docents— amb la voluntat de **fomentar una cultura d'ús reflexiu de la IA**, garantir la integritat acadèmica i contribuir a la formació de professionals del disseny crítics, responsables i compromesos amb el context social, cultural i tecnològic contemporani.

Índex

[1. Objectiu i Abast](#)

[2. Principis Ètics](#)

[2.1. Acció humana i autoria conscient.](#)

[2.2. Equitat i accés universal.](#)

[2.3. Transparència i traçabilitat.](#)

[2.4. Pensament crític i alfabetització digital.](#)

[2.5. Responsabilitat cultural i social del disseny](#)

[3. Política d'ús de la IA](#)

[3.1. No està permès l'ús de la IA](#)

[3.2. Es permet un ús limitat de la IA](#)

[3.3. IA permesa](#)

[3.3.1. Recerca previa](#)

[Funcions permeses de la IA en la fase de recerca](#)

[Limitacions i usos no permesos](#)

[Declaració d'ús i traçabilitat en la fase de recerca](#)

[Valor educatiu de la fase de recerca amb IA](#)

[3.3.2. Fase d' ideació / brainstorming](#)

[Funcions permeses](#)

[Responsabilitat creativa](#)

[Usos no permesos](#)

[Declaració d'ús i traçabilitat](#)

[3.3.3. Fase desenvolupament /prototipat / iteració](#)

[Funcions permeses](#)

[Responsabilitat creativa](#)

[Usos no permesos](#)

[Declaració d'ús](#)

[3.3.4. Fase execució / comunicació / entrega](#)

[Funcions permeses](#)

[3.4. IA requerida](#)

[Condicions d'ús obligatori](#)

[Criteris d'avaluació associats](#)

[Usos no admesos en un ús requerit](#)

[4. Registre i atribució](#)

[4.1. Citació segons criteris APA \(7a ed.\)](#)

[4.2. Citació segons criteris MLA \(9a ed.\)](#)

[4.3. Proposta de declaració d'ús de la IA \(model ESDAPC\)](#)

[5. Avaluació i rúbrica](#)

[5.1. Casos segons l'ús de la IA](#)

[5.1.1. Quan l'ús de la IA és requerit o recomanat explícitament](#)

[5.1.2. Quan la IA intervé en fases clau del procés avaluat](#)

[5.1.3. Quan l'activitat avalua competències transversals i/o específiques](#)

[5.1.4. Quan l'ús de la IA pot alterar la naturalesa de l'avaluació](#)

[5.1.5. Quan es vol fomentar un ús crític i responsable de la tecnologia](#)

[5.2. Criteris d'avaluació específics sobre l'ús de la IA](#)

[Criteri 1 · Adequació de l'ús de la IA a l'activitat](#)

[Criteri 2 · Traçabilitat i transparència de l'ús de la IA](#)

[Criteri 3 · Capacitat crítica i criteri propi](#)

[Criteri 4 · Transformació i aportació pròpia](#)

[Criteri 5 · Responsabilitat i coherència amb el projecte](#)

[6. Detecció i actuació davant de possibles males praxis](#)

[6.1. Detecció i identificació de l'indici](#)

[6.2. Contrast amb la programació d'aula i la guia docent](#)

[6.3. Comunicació amb l'estudiant](#)

[6.4. Valoració del tipus de mala praxi](#)

[6.5. Mesures acadèmiques aplicables](#)

[6.6. Derivació a instàncies acadèmiques](#)

[7. Formació i recursos](#)

[8. Protecció de dades i propietat intel·lectual](#)

[8.1. Protecció de dades personals](#)

[8.2. Propietat intel·lectual dels treballs de l'estudiantat](#)

[8.3. Treballs autoreferenciats \(autoplagi\)](#)

[8.4. Còpia entre estudiants](#)

[8.5. IA generativa i drets de tercers](#)

[9. Revisió i actualització del document](#)

1. Objectiu i Abast

Aquest document té com objectiu establir les directrius bàsiques sobre l'ús de les tecnologies d'IA generativa en les assignatures i activitats docents de l'ESDAPC. Afecta tota la comunitat educativa de l'ESDAPC, tant del Grau en Disseny com del Màster que utilitzi eines de IA en la creació de projectes, treballs, activitats d'avaluació i documents de recerca.

2. Principis Ètics

L'ESDAPC, com a institució pública de disseny compromesa amb la formació de professionals crítics, creatius i socialment responsables, reconeix el potencial transformador de la IA generativa en els processos d'aprenentatge, recerca i creació.

L'ús d'aquestes tecnologies es fonamenta en cinc principis:

2.1. Acció humana i autoria conscient.

La IA pot ampliar la nostra capacitat d'imaginar, investigar i comunicar, però no pot substituir la mirada, criteri o responsabilitat de l'estudiant. El procés creatiu i reflexiu és l'element central de les nostres disciplines i com a tal cal garantir les persones mantinguin el control sobre el procés creatiu.

Això implica que:

- El procés creatiu (esbossos, iteracions, proves, decisions) continua essent el cor del projecte.
- La IA pot inspirar, expandir o informatitzar parts del procés, però no en pot ser l'autor principal.
- La institució defensa el dret de l'estudiant a desenvolupar veu pròpia, criteri, estil i autonomia.

2.2. Equitat i accés universal.

Com a institució pública, l'ESDAPC ha de garantir que tota la seva comunitat educativa - docents i estudiants - ha de poder tenir accés a eines i formació sobre IA, reduint desigualtats i promovent un ús just i inclusiu.

Això implica:

- Proporcionar versions educatives d'eines i formació accessible.
- Explicar les limitacions i els riscos de les eines gratuïtes vs. comercials.
- Evitar generar dependències nocives a plataformes que no respectin la privacitat.

2.3. Transparència i traçabilitat.

Qualsevol ús d'eines d'IA ha de ser declarat, documentat i referenciat. Tota interacció amb IA s'ha de poder explicar, atribuir i contextualitzar. Qualsevol ús d'IA s'ha de poder referenciar igual que una font acadèmica.

Com a principis operatius:

- Registre d'ús d'IA obligatori en treballs on s'hagi utilitzat.
- Documentació del procés de treball, com i per què s'ha utilitzat l'eina.
- Identificació clara de fonts, prompts i materials generats.

2.4. Pensament crític i alfabetització digital.

Formem dissenyadores i dissenyadors capaços d'analitzar críticament la informació generada per IA, reconèixer-ne les limitacions i prendre decisions responsables en el seu ús.

Cal formar estudiants amb capacitat per:

- Avaluar la veracitat de la informació generada.
- Reconèixer biaixos (racials, de gènere, geogràfics, estètics).
- Entendre com funcionen els models (dades, entrenament, límits).
- Fer-ne reflexió crítica.

2.5. Responsabilitat cultural i social del disseny

Cada ús d'IA implica decisions que tenen efectes culturals, ambientals i socials. Cal assegurar que aquesta sigui una eina per potenciar la creativitat i el pensament crític, i no per substituir-los. ESDAPC promou una actitud de respecte, inclusió, sostenibilitat i cura envers les persones i els entorns.

Com escola pública ESDAPC té la responsabilitat de:

- Formar professionals conscients de l'impacte de les seves decisions en termes de representació, inclusió, sostenibilitat i comunicació responsable.
- Incorporar de manera transversal anàlisi de casos, dilemes i pràctiques responsables.

3. Política d'ús de la IA

És necessari establir regles clares per als estudiants pel que fa a l'ús de la intel·ligència artificial en les seves activitats d'avaluació, quines són les eines que pot utilitzar al llarg del procés de treball, en quines fases i tipologia d'activitats, així com de les conseqüències que el seu ús pot tenir en la seva qualificació si no s'ajusta als criteris definits.

La proposta es concreta de la forma següent:

1. Totes les activitats d'avaluació hauran d'indicar explícitament quins tipus d'usos de la intel·ligència artificial estan permesos.
2. El docent de l'assignatura defineix quins són els usos permesos, i les seves condicions.

Aquesta mesura persegueix:

- Evitar males pràctiques dels estudiants per desconeixement o malentesos.
- Posar en valor l'ús de la IA en un context èticament apropiat.
- Reflexionar sobre l'ús inadequat de la IA que pot entorpir certs aprenentatges.
- Facilitar la gestió dels casos en què es detecti un ús inapropiat d'eines d'intel·ligència artificial durant l'avaluació.

S'identifiquen quatre escenaris possibles respecte a l'ús de la IA en una activitat d'avaluació:

1. No està permès l'ús de la IA.
2. Es permet un ús limitat de la IA.
3. Es permet un ús de la IA sense restriccions.
4. L'activitat requereix l'ús de la IA de forma obligatòria.

El professorat de cada assignatura ha de valorar quin escenari s'ajusta més a les seves necessitats i definir el grau de la IA permès en les activitats formatives de la seva programació.

Com a principi general, cal evitar aquells usos en què la IA és qui exercita les competències que es treballen en l'assignatura, en comptes de l'estudiant. Per contra, pot ser interessant obrir la porta a usos de la IA en tasques repetitives que no aporten valor a una activitat, complementin el treball de l'estudiant sense afectar les competències que es treballen, contribueixin a aprendre a usar la IA de forma crítica, identificant les seves fortaleses i limitacions o bé reflecteixin escenaris en què, en l'àmbit laboral, s'espera l'ús de la IA per part dels professionals per resoldre aquest tipus de problemes.

3.1. No està permès l'ús de la IA

Es considera **ús no permès de la Intel·ligència Artificial** en una activitat avaluativa qualsevol pràctica que impliqui **substituir el treball intel·lectual propi de l'estudiant o falsejar l'autoria, el procés o l'avaluació de les competències**, incloent-hi, de manera no exhaustiva, les situacions següents:

- Presentar **totalment o parcialment com a propi** un text, imatge, resposta, codi, projecte o solució **generat per una eina d'IA** sense indicació explícita del seu ús.
- Utilitzar la IA per **respondre directament qüestionaris, proves en línia o activitats individuals** dissenyades per avaluar coneixements, comprensió o raonament personal, quan no s'hagi autoritzat explícitament.

- Delegar en una eina d'IA la **redacció final**, l'argumentació, les conclusions o la resolució de problemes que han de demostrar aprenentatge propi.
- Generar continguts amb IA i **limitar-se a copiar-los o reformular-los superficialment**, sense una aportació crítica, interpretativa o creativa pròpia.
- Fabricar o presentar **fonts inexistents, dades no verificades o referències incorrectes** generades per IA.
- Utilitzar IA per **eludir els mecanismes d'avaluació** (per exemple, respostes automatitzades en temps real en proves síncrones).
- Ometre deliberadament la **declaració d'ús de la IA** quan aquesta sigui requerida.

Aquestes pràctiques es consideren contràries als principis d'honestat acadèmica, responsabilitat i ètica professional, i **poden tenir conseqüències directes en l'avaluació** de l'activitat, d'acord amb la normativa vigent de l'ESDAPC (Art. 3.5 NOFC_ESDAPC_2025-06-26).

Cal detallar de manera clara en quines activitats o fases de treball no està permès l'ús de la IA. En la programació d'aula i/o l'enunciat de la activitat, es farà constar de manera clara el següent redactat:

No està permès utilitzar eines d'IA per generar o respondre directament continguts avaluable, ni presentar com a propi material generat per IA sense declaració explícita. L'estudiant és responsable de l'autoria, la veracitat i la qualitat del contingut lliurat.

3.2. Es permet un ús limitat de la IA

Es considera **ús limitat de la Intel·ligència Artificial** aquell en què la IA s'utilitza **exclusivament com a eina de suport** i **no substitueix el treball intel·lectual, creatiu o analític propi de l'estudiant**, ni altera la naturalesa de l'avaluació.

En aquest marc, es permet l'ús de la IA únicament per a les funcions següents:

- **Suport a la recerca prèvia:** orientació inicial sobre conceptes, definicions, marcs teòrics o línies de recerca, sempre amb contrast posterior amb fonts fiables.
- **Organització i estructuració del treball:** esquemes, índexs, llistes de verificació o síntesis preliminars.
- **Millora formal del llenguatge:** correccions ortogràfiques, gramaticals o d'estil, sense modificar el contingut ni l'argumentació.
- **Aclariment de dubtes puntuals:** explicacions generals o reformulacions de conceptes per facilitar la comprensió.

En tots els casos:

- el contingut final ha de ser **elaborat, interpretat i validat per l'estudiant**;
- les decisions, conclusions i argumentacions han de ser **pròpies i justificables**;

- cal **declarar explícitament l'ús de la IA**, indicant l'eina utilitzada i la finalitat del seu ús.

No està permès, dins d'un ús limitat:

- generar respostes completes o continguts finals avaluables;
- substituir el raonament personal, l'anàlisi crítica o la presa de decisions;
- utilitzar la IA per respondre directament proves o qüestionaris;
- ocultar o minimitzar l'ús real de les eines d'IA.

L'estudiant és responsable del contingut lliurat i dels possibles errors, omissions o biaixos derivats de l'ús de la IA.

En les activitats o fases de treball en que està permès l'ús de la IA, caldrà definir quines funcions estan permeses en la programació d'aula i/o l'enunciat de la activitat, i es farà constar de manera clara el següent redactat:

Es permet un ús limitat de la IA com a eina de suport (organització, aclariments, correcció formal), sempre que no substitueixi el treball propi ni el raonament personal, i que se'n declari explícitament l'ús.

(especificar quins usos o eines es poden utilitzar o estan restringides)

Les limitacions poden referir-se a restringir l'ús d'eines específiques o bé un cert tipus d'ús.

3.3. IA permesa

Es considera **ús permès de la Intel·ligència Artificial** aquell en què la IA s'integra **de manera explícita, transparent i justificada** com a part del procés d'aprenentatge, recerca o desenvolupament del projecte, sense substituir l'agència humana ni el criteri professional de l'estudiant.

En aquest marc, es permet l'ús de la IA per a:

- **Exploració i generació d'idees:** producció de variants, escenaris o propostes preliminars que serveixin com a punt de partida per al desenvolupament propi.
- **Suport a la conceptualització i al procés creatiu:** anàlisi d'alternatives, comparació d'enfocaments i assistència en la presa de decisions, sempre sota control i validació de l'estudiant.
- **Experimentació i iteració:** generació de proves, simulacions o variacions per explorar opcions abans del desenvolupament final.
- **Documentació del procés:** suport en l'organització, síntesi i presentació del procés de treball, sempre amb reescriptura, selecció i interpretació pròpies.
- **Aprenentatge reflexiu:** anàlisi crítica dels resultats generats per la IA, identificant-ne limitacions, biaixos i aportacions reals al projecte.

En tots els casos:

- l'estudiant ha de mantenir la **centralitat del criteri humà** en totes les decisions rellevants;
- els resultats generats per la IA han de ser **transformats, reinterpretats o desenvolupats** de manera significativa;
- l'ús de la IA s'ha de **declarar de manera explícita**, indicant l'eina utilitzada, la fase del procés i la finalitat del seu ús;
- el projecte final ha de reflectir **competències, aprenentatges i decisions pròpies** de l'estudiant.

No es considera ús permès:

- delegar íntegrament a la IA la resolució del projecte o la producció final;
- presentar resultats generats per IA com a solució definitiva sense intervenció crítica;
- ocultar o minimitzar l'ús real de la IA;
- utilitzar la IA fora de les condicions establertes a l'enunciat o a la programació d'aula.

L'estudiant és responsable del contingut final, del procés seguit i dels possibles errors, omissions o biaixos derivats de l'ús de la IA.

En les activitats o fases de treball en que està permès l'ús de la IA, caldrà definir quines funcions estan permeses en la programació d'aula i/o l'enunciat de la activitat, i es farà constar de manera clara el següent redactat:

Es permet l'ús de la IA com a part del procés de treball, sempre que l'estudiant mantingui el control i el criteri sobre les decisions, transformi els resultats obtinguts i declari de manera explícita com i amb quina finalitat s'ha utilitzat.

3.3.1. Recerca previa

En els projectes de disseny, la fase inicial de recerca i documentació és essencial per fonamentar el procés creatiu, orientar les decisions metodològiques i garantir la rellevància cultural, social i tècnica de la proposta. En aquesta etapa, l'ús d'IA generativa pot oferir suport, però sempre dins d'un marc de rigor, verificació i posicionament crític.

Funcions permeses de la IA en la fase de recerca

La IA generativa es pot utilitzar per donar suport a tasques com:

- **Exploració inicial del tema:** definició de preguntes, identificació de línies de recerca i marcs conceptuals.
- **Recollida i organització d'informació:** generació de resums, estructures i síntesis de conceptes.
- **Comparació i contrast de referents:** ampliació de punts de vista i identificació preliminar de tendències emergents.
- **Accés a informació en diversos idiomes:** traduccions preliminars o aclariments lingüístics.

Aquestes funcions tenen caràcter orientatiu, no substitueixen la recerca documental rigorosa ni la consulta de fonts acadèmiques primàries ni l'obligació de verificació i contrast de les fonts.

Els continguts generats per IA **no es poden considerar fonts fiables per si mateixos**. Atès que els models generatius són susceptibles d'errors, omissions i biaixos, l'estudiantat té l'obligació de:

- **Contrastar tota informació obtinguda amb IA** amb fonts acadèmiques, tècniques o professionals verificables.
- **Documentar l'origen real de la informació verificable**, prioritzant bibliografia, articles, bases de dades, normativa i referències del sector.
- **Preservar la traçabilitat del procés**, indicant quines parts han estat assistides per IA i quines provenen de recerca pròpia.

Aquest procés reforça el pensament crític i garanteix l'honestedat acadèmica.

Limitacions i usos no permesos

Durant la recerca prèvia, **no** es pot utilitzar la IA per:

- Fabricar fonts inexistents, cites falses o continguts no verificats.
- Sustituir la lectura, anàlisi o interpretació de textos originals.
- Generar conclusions, posicionaments o diagnòstics sense contrast amb evidències reals.
- Presentar continguts generats com si fossin recerca documental pròpia sense declaració explícita.

L'objectiu és preservar la qualitat i integritat de la recerca, evitant dependències acrítiques.

Declaració d'ús i traçabilitat en la fase de recerca

En lliurar la recerca prèvia, s'haurà d'incloure un breu apartat que indiqui:

- **Quines eines d'IA s'han utilitzat**, amb finalitats concretes.
- **Tipus de consultes realitzades**: generació de resums, llistes, aclariments, etc.
- **Fonts verificades** que han permès validar o corregir la informació generada.
- **Reflexió crítica** sobre l'aportació real de la IA en aquesta fase.

Aquesta declaració forma part de la traçabilitat del projecte i serà valorada dins dels criteris d'avaluació competencial.

Valor educatiu de la fase de recerca amb IA

L'ús d'IA no té com a finalitat accelerar el procés, sinó **eleva la qualitat del pensament i de l'anàlisi**. La institució entén aquesta fase com una oportunitat per:

- desenvolupar autonomia crítica,
- contrastar mirades i referents,
- situar el projecte dins d'un context ampli,

3.3.2. Fase d' ideació / brainstorming

La fase d'ideació és el moment d'explorar possibilitats, identificar línies conceptuals i iniciar un procés creatiu obert. La IA pot actuar com a catalitzadora de creativitat, sempre preservant l'autoria i el criteri de l'estudiant.

Es permet usar IA generativa per produir esbossos, imatges de referència, mapes d'idees, sempre que l'estudiant documenti l'eina, el prompt, el resultat i el tractament posterior.

Funcions permeses

- Generació de variants conceptuals i escenaris possibles a partir de criteris definits per l'estudiant.
- Exploració d'estils, referències visuals, usos de materials i atmosferes.
- Suport en la definició de problemes de disseny i oportunitats d'innovació.
- Conversió d'idees preliminars en visuals primerencs per facilitar la reflexió.

Responsabilitat creativa

En aquesta fase, l'estudiant ha de demostrar que:

- parteix d'intencions pròpies i no de resultats generats automàticament;
- selecciona, modifica i transforma els resultats de la IA amb criteri;
- utilitza la IA com a eina d'exploració, no com a font d'autoria.

Usos no permesos

- Propostes totalment generades per IA sense intervenció ni justificació humana.
- Presentació de visuals generats com a treball original final.
- Dependència acrítica de resultats generats amb estètica o estereotips predefinits.

Declaració d'ús i traçabilitat

S'haurà d'indicar:

- quines consultes visuals o conceptuals s'han fet,
- com s'han filtrat i reinterpretat,
- quines decisions creatives són pròpies de l'estudiant.

3.3.3. Fase desenvolupament /prototipat / iteració

En aquesta fase es concreta el plantejament del projecte, es defineixen criteris formals, funcionals, tècnics i comunicatius. L'ús de la IA ha de reforçar la claredat i l'argumentació, mai substituir-les.

Aquesta fase és clau en projectes de disseny perquè permet comprovar, corregir i evolucionar idees. La IA pot aportar velocitat i diversitat de proves, però sempre en combinació amb criteris humans i prototipatge real quan correspongui.

Funcions permeses

- Generació d'iteracions ràpides per explorar variacions.
- Simulacions de materials, textures, il·luminacions o perspectives.
- Suport en optimització geomètrica o estructural (quan l'eina ho permet).
- Validació preliminar d'opcions abans del prototipatge manual o digital.

Responsabilitat creativa

L'estudiant ha de poder justificar tota decisió presa amb:

- criteri personal i professional,
- referències contrastades,
- adequació a les necessitats del projecte real.

La IA no pot definir l'estratègia del projecte ni substituir la capacitat argumentativa humana.

Usos no permesos

- Generació automàtica de la justificació del projecte.
- Predomini de propostes únicament basades en suggeriments de la IA.
- Omissió de decisions pròpies en favor de "la millor opció suggerida" per l'eina
- Representacions finals que no es corresponguin amb decisions reals del projecte.

Declaració d'ús

Cal especificar quines iteracions han estat generades per IA i quines provenen de prototipatge real o digital independent.

3.3.4. Fase execució / comunicació / entrega

L'ús de l'IA pot estar condicionat per l'assignatura; pot estar permès, però l'estudiant ha de declarar explícitament l'ús i ha de mostrar què ha fet ell/ella com a aportació pròpia.

Si l'assignatura exigeix manifestament competències de producció manual, l'ús de la IA pot estar restringida. Cal indicar-ho clarament en l'enunciat de les activitats.

L'estudiant ha de demostrar capacitat narrativa, domini tècnic del llenguatge, capacitat d'argumentar oralment i defensar decisions.

Funcions permeses

- Suport en la redacció preliminar de textos que després són reescrits per l'estudiant.
- Generació de variants o esquemes per inspirar la presentació final.
- Preparació d'esbossos visuals de suport, sempre transformats per l'estudiant.

3.4. IA requerida

Es considera **ús requerit de la Intel·ligència Artificial** aquell en què l'activitat avaluativa **exigeix explícitament la utilització d'eines d'IA** com a part essencial del procés d'aprenentatge i d'avaluació de les competències definides.

En aquest supòsit, l'objecte d'avaluació **no és el resultat generat per la IA en si mateix**, sinó la **capacitat de l'estudiant per utilitzar-la de manera crítica, informada, creativa i responsable**.

Condicions d'ús obligatori

Quan l'ús de la IA és requerit:

- L'estudiant haurà d'utilitzar **les eines d'IA indicades o autoritzades** a l'enunciat o a la programació d'aula.
- Caldrà **documentar el procés complet d'ús de la IA**, incloent-hi:
 - l'eina o eines utilitzades,
 - el tipus de consultes o instruccions formulades,
 - les iteracions realitzades,
 - els criteris de selecció, modificació o descart dels resultats obtinguts.
- Els resultats generats per la IA hauran de ser **analitzats, reinterpretats, transformats o desenvolupats** de manera significativa per l'estudiant.
- L'estudiant haurà de demostrar **comprensió plena del contingut** generat i capacitat per justificar-ne l'ús, les decisions preses i les limitacions detectades.

Criteris d'avaluació associats

En activitats amb ús requerit de la IA, es valorarà especialment:

- la qualitat del plantejament i de les instruccions (prompts) formulades,
- la capacitat crítica davant dels resultats obtinguts,
- la identificació de biaixos, errors o limitacions,
- la integració coherent de la IA dins del procés de disseny o d'anàlisi,
- la traçabilitat i transparència del procés.

Usos no admesos en un ús requerit

Tot i ser obligatori, **no està permès**:

- delegar a la IA la totalitat del projecte o de la producció final;
- limitar-se a acceptar els resultats generats sense anàlisi ni transformació;
- presentar continguts generats sense contextualització ni justificació;
- ometre la documentació del procés d'ús de la IA;
- utilitzar eines no autoritzades quan s'hagin especificat.

L'estudiant és responsable del contingut final i dels possibles errors, omissions o biaixos derivats de l'ús de la Intel·ligència Artificial.

En les activitats o fases de treball en que està permès l'ús de la IA, caldrà definir quines funcions estan permeses en la programació d'aula i/o l'enunciat de la activitat, i es farà constar de manera clara el següent redactat:

L'activitat requereix l'ús obligatori de la IA. Es valorarà la capacitat de l'estudiant per utilitzar-la de manera crítica, documentar-ne el procés, analitzar els resultats i integrar-los amb criteri propi.

4. Registre i atribució

Quan la Intel·ligència Artificial s'utilitza com a suport en un treball acadèmic, cal garantir la **transparència i la traçabilitat** del procés. L'ús de la IA:

- **no substitueix** la citació de fonts acadèmiques o professionals,
- **no s'ha de citar com a font d'autoritat**, sinó com a eina utilitzada,
- s'ha de declarar sempre que hagi tingut una incidència rellevant en el procés o el resultat.

En l'actualitat només hi ha dos estils de citació (APA i MLA) que s'han pronunciat sobre la manera de citar la IA generativa.

4.1. Citació segons criteris APA (7a ed.)

Segons les recomanacions de l'American Psychological Association ([APA](#)), els continguts generats amb IA **no es consideren fonts recuperables**, i per tant:

- no s'inclouen a la llista de referències,
- es descriuen **en el cos del text o en una nota**.

Exemple (APA):

Per a la fase de recerca i estructuració del contingut s'ha utilitzat una eina d'intel·ligència artificial generativa (ChatGPT, OpenAI), amb consultes realitzades el març de 2026, com a suport per a la síntesi i l'organització d'idees. El contingut final ha estat revisat, contrastat i redactat per l'autoria de l'estudiant.

Font orientativa: American Psychological Association (2023). [How to cite ChatGPT](#).

4.2. Citació segons criteris MLA (9a ed.)

La Modern Language Association (MLA) estableix que l'ús de la IA s'ha de documentar indicant:

- l'eina utilitzada,
- l'empresa o autor corporatiu,
- la data d'ús,
- la funció que ha tingut en el treball.

Exemple (MLA):

ChatGPT. OpenAI, març 2026. Utilitzat com a eina de suport en la fase de recerca i generació d'idees.

Font orientativa: [MLA \(2023\). How to Cite Generative AI](#).

4.3. Proposta de declaració d'ús de la IA (model ESDAPC)

Es recomana incorporar una **declaració explícita d'ús de la IA** en els treballs acadèmics, especialment en projectes, TFG o activitats complexes.

Model de declaració:

Declaració d'ús de la Intel·ligència Artificial

En l'elaboració d'aquest treball s'ha utilitzat intel·ligència artificial generativa com a eina de suport en les fases de [recerca / ideació / estructuració / revisió lingüística].

Concretament, s'ha utilitzat l'eina [nom de l'eina], amb la finalitat de [descriure l'ús o introduir plantilla de registre].

Totes les decisions conceptuals, el contingut final i la responsabilitat del treball són d'autoria pròpia, i els continguts generats amb IA han estat revisats, adaptats i contrastats críticament.

Plantilla curta de registre d'ús d'IA (per a cada eina):

- Eina:
- Versió / data:
- Prompt (o descripció breu):
- Ús (ideació / esbós / render / text / traducció / altre):

El professorat pot demanar la incorporació d'un blog de registre de l'ús de la IA i/o una defensa del procés oral o per escrit.

5. Avaluació i rúbrica

La incorporació de criteris d'avaluació vinculats a la capacitat d'ús de la Intel·ligència Artificial en una activitat avaluativa és necessària quan l'ús d'aquesta tecnologia **forma part explícita del procés d'aprenentatge, incideix en les competències avaluades o pot condicionar la validesa de l'avaluació.**

5.1. Casos segons l'ús de la IA

5.1.1. Quan l'ús de la IA és requerit o recomanat explícitament

Quan una activitat exigeix o promou de manera clara l'ús de la IA (ús requerit o ús permès), és necessari avaluar:

- la capacitat de l'estudiant per utilitzar l'eina de manera adequada,
- el grau de control, criteri i responsabilitat en el seu ús,
- la integració de la IA dins del procés de treball.

En aquests casos, l'ús de la IA **forma part del resultat d'aprenentatge** i no pot quedar fora de l'avaluació.

5.1.2. Quan la IA intervé en fases clau del procés avaluat

Cal avaluar l'ús de la IA quan aquesta intervé en fases rellevants del procés que són objecte d'avaluació, com ara:

- la recerca prèvia i l'anàlisi del context,

- la ideació i conceptualització,
- l'experimentació i iteració,
- la documentació del procés o la comunicació del projecte.

Si la IA influeix en la presa de decisions, en la qualitat del procés o en el desenvolupament del projecte, aquesta influència ha de ser **avaluada de manera explícita**.

5.1.3. Quan l'activitat avalua competències transversals i/o específiques

És especialment necessari introduir criteris d'avaluació sobre l'ús de la IA en activitats que avaluen:

- capacitat de recerca i gestió de la informació,
- pensament crític i criteri professional,
- autonomia i presa de decisions,
- competència digital i responsabilitat ètica.

En aquests casos, l'ús de la IA incideix directament en les competències avaluades i no pot considerar-se un element neutre.

5.1.4. Quan l'ús de la IA pot alterar la naturalesa de l'avaluació

Quan l'ús de la IA pot:

- substituir parcialment el treball propi,
- facilitar avantatges no previstos en l'activitat,
- dificultar la detecció de l'autoria real,

cal establir criteris d'avaluació clars que permetin **distingir entre suport tecnològic i substitució de competències**.

5.1.5. Quan es vol fomentar un ús crític i responsable de la tecnologia

La incorporació de criteris d'avaluació específics és també necessària quan la institució vol:

- promoure una cultura d'ús ètic de la IA,
- evitar males praxis,
- reforçar la transparència i la traçabilitat del procés,
- formar professionals conscients de l'impacte de les eines digitals.

En aquests casos, avaluar l'ús de la IA és una eina pedagògica clau.

5.2. Criteris d'avaluació específics sobre l'ús de la IA

La competència a introduir en l'avaluació de l'assignatura:

Ús crític, ètic i responsable de la Intel·ligència Artificial com a eina de suport en els processos de recerca, anàlisi, disseny, desenvolupament i comunicació del projecte.

Criteri 1 · Adequació de l'ús de la IA a l'activitat

Capacitat d'utilitzar la IA d'acord amb les condicions establertes a l'enunciat, la programació d'aula i la Guia d'ús ètic i responsable de la IA de l'ESDAPC.

Nivell	Descripció
Exemplar (10)	L'ús de la IA és plenament adequat, coherent amb l'activitat i perfectament alineat amb les condicions establertes.
Notable (8)	L'ús de la IA és adequat, amb alguna imprecisió menor que no afecta l'avaluació global.
Competent (6)	L'ús de la IA compleix els requisits mínims establerts, tot i mostrar un marge de millora.
Limitat (4)	L'ús de la IA és parcialment inadequat o poc ajustat a les indicacions.
Insatisfactori (2)	L'ús de la IA no s'ajusta a les condicions definides.
Molt insatisfactori / NP (0)	Ús no permès de la IA o incompliment greu de les normes establertes.

Criteri 2 · Traçabilitat i transparència de l'ús de la IA

Claredat amb què s'identifica, documenta i explica l'ús de la IA durant el procés de treball.

Nivell	Descripció
Exemplar (10)	Traçabilitat completa: eines, fases, finalitats i reflexió crítica clarament documentades.
Notable (8)	Traçabilitat clara, amb lleugeres mancances de detall.
Competent (6)	Es declara l'ús de la IA de manera bàsica però correcta.
Limitat (4)	Declaració incompleta o poc clara de l'ús de la IA.
Insatisfactori (2)	Declaració confusa, parcial o incorrecta.
Molt insatisfactori / NP (0)	Absència de declaració o ocultació deliberada de l'ús de la IA.

Criteri 3 · Capacitat crítica i criteri propi

Capacitat d'analitzar, qüestionar i valorar els resultats generats per la IA.

Nivell	Descripció
Exemplar (10)	Anàlisi crítica profunda: identifica limitacions, biaixos i oportunitats amb criteri propi.

Notable (8)	Anàlisi crítica sòlida, amb bona capacitat de valoració.
Competent (6)	Anàlisi correcta però poc aprofundida.
Limitat (4)	Acceptació acrítica de resultats amb poca reflexió.
Insatisfactori (2)	Absència d'anàlisi crítica.
Molt insatisfactori / NP (0)	Dependència total de la IA sense criteri propi.

Criteri 4 · Transformació i aportació pròpia

Grau en què l'estudiant transforma, reinterpreta o desenvolupa els resultats generats per la IA.

Nivell	Descripció
Exemplar (10)	Transformació profunda i significativa; la IA és clarament instrumental.
Notable (8)	Bona transformació amb aportació personal clara.
Competent (6)	Transformació bàsica però suficient.
Limitat (4)	Transformació superficial o mínima.
Insatisfactori (2)	Resultats gairebé copiats o poc modificats.
Molt insatisfactori / NP (0)	Absència total d'aportació pròpia.

Criteri 5 · Responsabilitat i coherència amb el projecte

Capacitat d'assumir la responsabilitat del contingut final i integrar la IA de manera coherent amb els objectius del projecte.

Nivell	Descripció
Exemplar (10)	Integració coherent, madura i responsable de la IA en tot el procés.
Notable (8)	Integració clara i consistent.
Competent (6)	Integració funcional però millorable.
Limitat (4)	Integració poc coherent o forçada.
Insatisfactori (2)	Integració inadequada o desalineada amb el projecte.
Molt insatisfactori / NP (0)	Ús irresponsable o contrari als objectius de l'activitat.

6. Detecció i actuació davant de possibles males praxis

L'ESDAPC promou un ús ètic, crític i responsable de la Intel·ligència Artificial com a eina de suport a l'aprenentatge. Quan es detecta o se sospita un ús indegut de la IA en una activitat acadèmica, s'actuarà d'acord amb els principis de **proporcionalitat, transparència, traçabilitat i finalitat educativa**, garantint els drets de l'alumnat i la coherència amb la normativa acadèmica vigent.

L'actuació davant males praxis en l'ús de la IA ha de prioritzar sempre la formació, el diàleg i la responsabilització de l'estudiant, reservant les mesures sancionadores per a situacions greus o reiterades que es consideren contràries als principis d'honestat acadèmica, responsabilitat i ètica professional, i **poden tenir conseqüències directes en l'avaluació** de l'activitat, d'acord amb la normativa vigent de l'ESDAPC (Art. 3.5 NOFC_ESDAPC_2025-06-26).

Les eines de detecció i la IA no prenen decisions: aporten indicis.

La interpretació, la valoració i la decisió final corresponen sempre al criteri docent i als òrgans acadèmics competents.

6.1. Detecció i identificació de l'indici

La detecció pot produir-se a partir de:

- incoherències entre el procés seguit i el resultat lliurat,
- canvis sobtats de nivell o estil no justificats,
- manca de traçabilitat del procés,
- absència de declaració d'ús de la IA quan aquesta era requerida,
- ús no autoritzat o contrari a les indicacions de l'activitat.

Els indicis han de ser **objectius i documentables**, evitant valoracions automàtiques o basades exclusivament en eines de detecció.

6.2. Contrast amb la programació d'aula i la guia docent

Abans de qualsevol actuació, el professorat verificarà:

- les condicions d'ús de la IA establertes per a l'activitat,
- si l'ús detectat era no permès, limitat, permès o requerit,
- els criteris d'avaluació comunicats prèviament a l'alumnat.

Aquesta comprovació garanteix la **seguretat jurídica i pedagògica** del procediment.

6.3. Comunicació amb l'estudiant

En cas de sospita fonamentada:

- es comunicarà a l'estudiant de manera clara i respectuosa,
- se li oferirà l'oportunitat d'explicar el procés seguit,
- se li podrà sol·licitar documentació del procés (esbossos, versions, prompts, registres de treball, etc.).

Aquesta fase té un **caràcter formatiu** i no sancionador.

6.4. Valoració del tipus de mala praxi

Un cop escoltada l'estudiant, el professorat determinarà si es tracta de:

- ús inadequat per desconeixement o manca de criteri,
- incompliment de les indicacions de l'activitat,
- ús substitutiu del treball propi,
- manca de transparència o ocultació deliberada,
- reiteració de conductes no permeses.

La gravetat es valorarà en funció de:

- la intencionalitat,
- l'impacte sobre l'avaluació,
- el nivell i curs de l'estudiant,
- la recurrència.

6.5. Mesures acadèmiques aplicables

En funció de la gravetat, es podran aplicar mesures com ara:

- repetició de l'activitat o d'una part específica,
- qualificació de l'activitat com a no superada.

Aquestes mesures han d'estar alineades amb la normativa d'avaluació de l'ESDAPC i la guia docent de l'assignatura.

6.6. Derivació a instàncies acadèmiques

En casos greus o reiterats, el cas podrà ser elevat:

- a la cap d'estudis del campus,
- a la comissió pla d'estudis (CPE),
- a la direcció d'ESDAPC

7. Formació i recursos

ESDAPC posa a disposició del tot el seu professorat (amb el seu usuari corporatiu esdapcatalunya.cat) l'eina de detecció d'ús de la IA generativa **Turnitin**, integrada dins de la plataforma Moodle Workplace. Aquesta eina que permet revisar i analitzar el percentatge de contingut textual generat amb IA generativa dins dels projectes, treballs, activitats, etc. presentats per l'alumnat dins de la plataforma. L'eina detecta fonts i citacions directes així com contingut generat per la IA.

ESDAPC impulsa dins del seu pla de formació cursos de formació per al professorat sobre IA, vinculats a temes com exemples en disseny, com fer un prompt decent, com valorar l'output i modificar-lo críticament, limitacions tècniques i ètiques.

8. Protecció de dades i propietat intel·lectual

L'ús de la Intel·ligència Artificial i de les eines de detecció de similituds en l'àmbit acadèmic ha de garantir, en tot moment, el respecte a la **protecció de dades personals**, a la **propietat intel·lectual de l'estudiantat** i als principis de **proporcionalitat i finalitat educativa**, d'acord amb la normativa vigent.

8.1. Protecció de dades personals

Els treballs acadèmics de l'estudiantat poden contenir dades personals, continguts originals o informació sensible. En aquest context:

- L'ESDAPC utilitza eines de detecció com Turnitin amb **finalitats exclusivament acadèmiques**, vinculades a l'avaluació, la integritat acadèmica i la millora dels processos d'aprenentatge.
- L'ús d'aquestes eines es fa en el marc de la **relació educativa** i d'acord amb la legislació de protecció de dades aplicable (RGPD i normativa estatal vigent).
- No es permet l'ús d'eines externes no autoritzades pel centre per analitzar treballs de l'estudiantat.

És responsabilitat institucional garantir que les eines utilitzades compleixen els requisits de seguretat, confidencialitat i tractament adequat de les dades.

És important recordar que al usar eines de IA generativa, s'ha de tenir cura de no inserir dades personals de tercers, material amb drets d'autor sense permisos, imatges sense llicència, etc.

8.2. Propietat intel·lectual dels treballs de l'estudiantat

Els treballs acadèmics són **propietat intel·lectual dels seus autors i autores**, amb independència que s'hagin lliurat en el marc d'una assignatura o activitat avaluativa.

En relació amb l'ús de sistemes de detecció:

- La submissió d'un treball a una eina com Turnitin **no implica la cessió dels drets d'explotació** del contingut.
- Els treballs s'utilitzen únicament per a:
 - verificar similituds,
 - garantir l'autoria,
 - detectar possibles usos indeguts o còpies.

L'ESDAPC vetlla perquè aquest ús sigui **limitatiu, justificat i transparent**.

8.3. Treballs autoreferenciats (autoplagi)

S'entén per treball autoreferenciat la reutilització parcial o total de continguts propis presentats prèviament en altres assignatures o cursos.

En aquest sentit:

- L'autoreferència **no és necessàriament una mala praxi**, sempre que:
 - estigui explícitament autoritzada a l'activitat,
 - es declari de manera clara,
 - tingui una funció pedagògica justificada.
- En cas contrari, la reutilització no declarada pot afectar la validesa de l'avaluació, ja que:
 - no reflecteix un nou procés d'aprenentatge,
 - pot vulnerar els criteris de l'activitat.

Les eines de detecció poden identificar coincidències amb treballs previs del mateix estudiant; aquesta informació **requereix sempre una interpretació docent contextualitzada**.

8.4. Còpia entre estudiants

Quan una eina de detecció identifica similituds significatives entre treballs d'estudiants diferents:

- No es presumeix automàticament una mala praxi.
- Cal analitzar:
 - el tipus d'activitat (individual o col·laborativa),
 - les instruccions donades,
 - el grau i la naturalesa de la coincidència,
 - la traçabilitat del procés de cada estudiant.

En cas de confirmar-se una còpia no autoritzada:

- s'actuarà segons el procediment establert per a males praxis acadèmiques,
- garantint el dret d'audiència de les parts implicades,
- aplicant mesures proporcionades i coherents amb la normativa vigent.

8.5. IA generativa i drets de tercers

En relació amb l'ús de la IA generativa:

- L'estudiant és responsable de:
 - verificar la veracitat dels continguts generats,
 - evitar la reproducció no crítica de materials protegits,
 - respectar els drets d'autoria i citació.
- L'ús de continguts generats amb IA **no eximeix de responsabilitat acadèmica ni legal**.

A més, es recomana evitar la introducció de dades personals, continguts confidencials o materials no autoritzats en eines d'IA externes.

9. Revisió i actualització del document

Aquest document es revisarà cada dos anys com a mínim, o quan hi hagi canvis significatius en les tecnologies d'IA o en la normativa legal. L'equip responsable de la revisió serà la Comissió Pla d'Estudis l'ESDAPC juntament amb l'equip de Direcció.